

Miljøpolitikkenes tikkende bomber

Tenåringen kjører til trening. Da er veibruk og parkering for billig. Snuoperasjon haster, og på flere områder. Som eiendomsskatten.

L andet flyter av melk og honning, og da lar man gjerne båten gli fremover i noen ubetenksomme hviletak heller enn å sette ny kurs. I bilflåten gir CO₂-prisen i engangsavgiften og elbilens avgiftsfritak oss i dag en rask CO₂-slanking av bilene. Effekten er i hovedsak som ønsket: elbiler og drivstoffeffektive biler utvikler seg og bykser frem.

Noen feilskjær er at svære og oversjarmende plugghybrider får altfor mye skattefritak: Her bør endringer komme raskt.

Bruduljene om dieselpiler og luftkvalitet har lært oss at feilskjær har langsiktige kostnader, ikke minst for miljøpolitikkenes troverdighet.

La oss se på noen andre tikkende bomber: områder der forventninger om endring krever at en handler raskt:

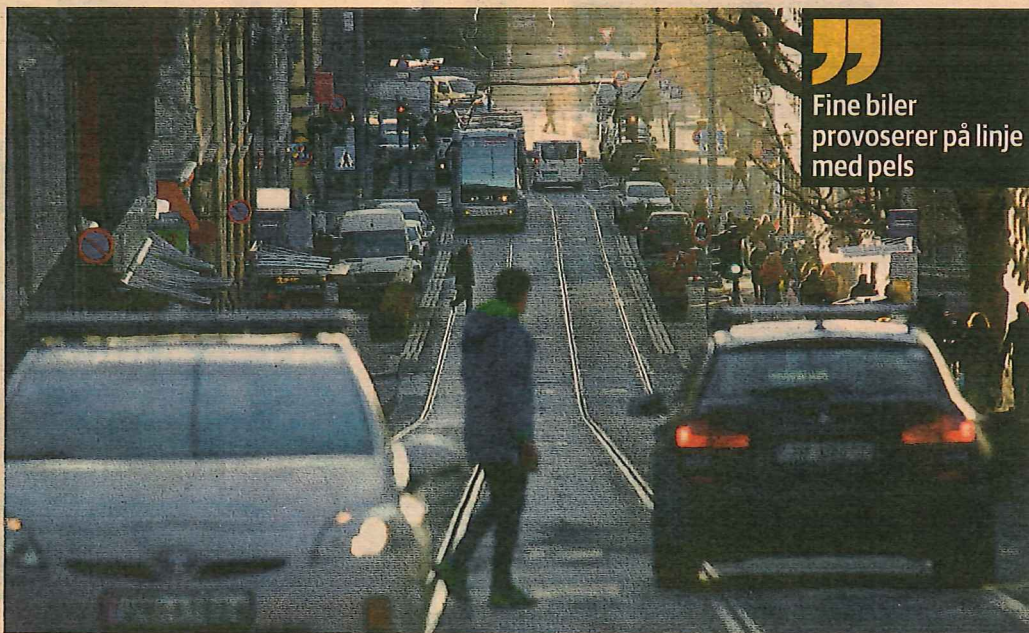
● **Bombe 1: Bil- og bensinavgiftene**

Statens inntekter fra bil- og drivstoffavgiftene faller, og inndekning bør tas innenfor sektoren. Størst hastverk har det å stenge momsunnaket for elbiler. Slik kan det utvikles: Fem poeng årlig over fem år, eller raskere. Skuta lekker styrbord og babord, og det reparerer vi ved å fastslå at det er miljøskatter man slipper hvis man er miljøvennlig, ikke alminnelige skatter.

Momsen er en forbruksskatt som treffer forbruk og inntekt ganske bra, og den står fjellstøtt hvis den er enkel og bred og dekker både melk og ebliler. Ellers er den og velferdsstaten et vaklende korthus.

● **Bombe 2: Veibruk**

Mens bilflåten literforbruk per mil stuper, faller også den enkeltes kostnad ved veibruk, og bilbruken øker. Tenåringen kjører til trening. Vi bør prise veibruk og parkering langt bedre. Dagens bomringer kan utrette mye, men teknologien ligger nå langt foran dagens praksis. Hvis ikke Norge her viser vei, må vi bygge veldig nye som er miljødyrt og budsjettdyrt, og politikernes erklæring om at «økningen blir kollektiv» vil falle pladask på stengrunn. I tillegg blir vår «veivising» mindre nyttig for andre.

Fine biler provoserer på linje med pels

Statens inntekter fra bil- og drivstoffavgiftene faller, og inndekning bør tas innenfor sektoren, sier forfatteren. Foto: Skjalg Bøhmer Vold

Innlegg Gunnar S. Eskeland

Gunnar S. Eskeland.

● **Bombe 3: Teknologinøytralitet**

Miljøpolitikken bør belaste miljøbelastningen slik at vi alle utfordres til å finne miljøløsninger. Avviket fra nøytralitet når vi belønner elbiler heller enn å la dem være underlagt engangsavgift og konkurrere på like vilkår, er langsiktig veldig skadelig.

Hvorfor skal sykler vike for dårlig utnyttede ebliler som står og lader?

Hvorfor skal ikke våre veldig kraftige utslippsskatter også ønske velkommen hypotetiske akevittmopeder og hydrogenhelikoptre?

Hvis vi er tilfredse med å gi elbilen klippekort i Paradis, risikerer vi å gi mange lovende oppfinnere pustevansker. Her kan norsk politikk velge å stagnere på en bølge av «suksess»- eller gjøre klar for nye bølger.

● **Bombe 4: Provoserende nullskatt på luksusbiler**

Norsk politikk blir trolig ustabil uten et synlig omfordelingsgrep innenfor bilavgiftene. Fine biler provoserer på linje med pels. I så fall bør dette elementet trekkes frem med et «verdielement» i bilavgiftene. Om det skal være avgift på høy vekt (og piggdekk), bør den heller treffe veibruk, og helst lokalt. Dette ville være en fornuftig vri på Tesla-avgiften.

Et formålsstyrt skattesystem er bedre ikke minst fordi det er forutsigelig. Dermed blir det nyttigere ved at tilpasninger vekker respekt, heller enn harme og forakt.

● **Bombe 5: Barbering av eiendomsskatten**

I Norge er det smått med selvråderett i lokalpolitikken, og nå skal lærertallet bestemmes i Stortinget. Likevel: Inntektene fra eiendomsskatten gir en sunn egeninteresse i lokalpolitikken.

Den kan anspore til å dyrke frem private investeringer i boliger og arbeidsplasser, eksempelvis ved å tilby godt lokalmiljø, gode skoler og offentlig transport. Da blir det veldig galt når staten i et innfall av næringsvennlighet skal barbere eiendomsskatten, denne gangen ved å unnta produksjonsutstyr. Dette er en opportunistisk stat som skal spille seg i næringsvennlighet ved å gi bort kommunenes penger.

Staten amputerer altså en inntektsstrøm som den har oppfordret kommunene til å utvikle. Da svekker staten også sin egen evne til å ansvarliggjøre lokalpolitikken. Staten kan knapt lykkes med å gjøre Norge mer næringsvennlig hvis den beskærer kommunenes interesse i å være næringsvennlige.

Lokalpolitikken er veldig avgjørende for hvordan landets miljø utvikler seg over tid. Det har store miljøkonsekvensene hvordan arbeidsplasser, boliger, infrastruktur og mobilitetsmønstre utvikler seg i landskapet. Hvis noen kommuner tenker langsiktig og lykkes, vil god infrastruktur, godt miljø og fornøyde arbeidsgivere også gi

høye eiendomsverdier.

Nettopp derfor kan eiendomsskatten motivere og disiplinere lokalpolitikken.

Gunnar S. Eskeland, NHH-professor, underviser og forsker innenfor miljøøkonomi, og leder miljøforskning ved SNF og CenSES

Mer debatt s. 36-37 →

SSB skal være faglig uavhengig, men ikke på valg av områder for statistikk eller forskning. Loven overlater det til departementet

Eivind Smith, professor ved Institutt for offentlig rett, Universitet i Oslo

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen Telefon: 22 00 10 59 Sentralbord: 22 00 10 00 Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom Underinnlegg/replikker: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) Legg ved portrettfoto.

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vår varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.